

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

MUSIQIY BILIM, MALAKA VA KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISH VA O'ZLASHTIRISH METODLARI

Yusupova Saodatoy

*Andijon davlat pedagogika instituti
ijtimoiy-amaliy fanlar fakulteti talabasi*

Raimova Dilfuza

*Andijon davlat pedagogika instituti
ijtimoiy-amaliy fanlar fakulteti professor-o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqola maktab musiqiy ta'limida o'quvchilarning musiqiy bilim, malaka va ko'nikmalarini shakllantirish va o'zlashtirish metodlariga bag'ishlangan. Maqolada nazariy bilimlarni o'rgatish, vokal va instrumental malakalarni rivojlantirish, shuningdek, o'quvchilarda mustaqil ijodiy faoliyatni shakllantirish usullari yoritilgan. Tadqiqotda vizual va audiovizual materiallardan foydalanish, differensial yondashuv va amaliy mashqlar orqali o'quvchilarning musiqiy kompetensiyasini oshirish metodikasi ko'rsatib o'tilgan. Maqola maktab o'qituvchilari, musiqa pedagoglari va musiqiy ta'lim sohasidagi tadqiqotchilar uchun foydali bo'lishi mumkin.*

Kalit so'zlar: *musiqiy bilim, musiqiy malaka, musiqiy ko'nikmalar, maktab ta'limi, musiqa metodikasi, ijodiy faoliyat, o'quvchilarning rivojlanishi, musiqiy ta'lim.*

Аннотация: *Данная статья посвящена методам формирования и освоения музыкальных знаний, навыков и умений учащихся в школьном музыкальном образовании. В статье рассматриваются методы преподавания теоретических знаний, развития вокальных и инструментальных навыков, а также формирования самостоятельной творческой деятельности у учащихся. В исследовании представлена методика повышения музыкальной компетентности учащихся с использованием визуально-аудиовизуальных материалов, дифференцированного подхода и практических упражнений. Статья может быть полезна для школьных учителей, музыкальных педагогов и исследователей в области музыкального образования.*

Ключевые слова: *музыкальные знания, музыкальные навыки, музыкальное образование, методика преподавания музыки, творческая деятельность, развитие учащихся, музыкальное образование.*

Abstract: *This article is devoted to the methods of formation and mastering of musical knowledge, skills and abilities of students in school music education. The article covers the methods of teaching theoretical knowledge, developing vocal and instrumental skills, as well as the formation of independent creative activity in students. The study shows the methodology for increasing students' musical competence through the use of visual and audiovisual materials, a differentiated approach and practical exercises. The article may be useful for school teachers, music educators and researchers in the field of music education.*

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

Keywords: *musical knowledge, musical skills, musical skills, school education, music methodology, creative activity, student development, music education.*

Musiqa ta'limi maktabda o'quvchilarning estetik va ijodiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Musiqiy bilim, malaka va ko'nikmalar o'quvchilarga nafaqat texnik jihatdan ijro etish imkoniyatini beradi, balki ularning tinglash, tahlil qilish va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini ham rivojlantiradi. Shu sababli, musiqiy ta'limning samar

ali bo'lishi uchun bilim, malaka va ko'nikmalarni shakllantirish metodikasi muhim ahamiyatga ega. Keling avval musiqiy bilim malaka va ko'nikma nima ekanligini bilib olamiz.

Musiqiy bilim o'quvchilarga notalar, ritm, ohang, temp va harmoniyalarning asosiy tushunchalarini o'rgatadi. Nazariy bilimlarni shakllantirishda quyidagi metodlardan foydalanish samarali hisoblanadi:

Amaliy mashg'ulotlar: Notalarni yozish va o'qish mashqlari, ritmik mashqlar

Tinglash mashqlari: Turli janr va uslubdagi musiqiy asarlarni tinglash orqali o'quvchining musiqiy didi va tahlil qilish qobiliyatini rivojlantirish

Vizual materiallar: Notali varaqalar, diagrammalar, musiqiy video materiallar yordamida tushuntirish. Nazariy bilimlarni amaliy mashg'ulotlar bilan birlashtirish o'quvchilarda musiqiy tushunchalarni mustahkamlashtiradi va ularni keyingi ijro faoliyatiga tayyorlaydi.

Musiqiy malaka

Musiqiy malaka — o'quvchining musiqiy asboblari (piano, skripka, gitaralar, dutor, nay va boshqalar) yoki vokal ijroda texnik jihatdan mahoratga ega bo'lishi. Malaka — nazariy bilimni amaliyotga aylantirish qobiliyati.

Misol uchun: O'quvchi pianino bilan notalarni to'g'ri va aniq ijro etishi yoki xor qo'shiqlarini to'g'ri ohang va ritmda kuylashi. Malaka va ko'nikmalarni shakllantirish o'quvchining texnik va ijodiy tayyorgarligi bilan bog'liq. Buning uchun:

Xor va vokal mashqlar: O'quvchilarning ovoz qobiliyatini rivojlantirish va intonatsiyani mustahkamlash

Instrumental mashqlar: Piano, skripka, gitaralar yoki boshqa asboblarda ijro etish orqali texnika va ko'nikmalarni oshirish

Ritm va intonatsiya mashqlari: Ritmik harakatlar, klapping va temp bilan ishlash usullari. Bu metodlar yordamida o'quvchi nafaqat ijro etishni, balki musiqani tushunishni ham o'rganadi.

Musiqiy malaka — bu shaxsning musiqi bilan bog'liq bilim va ko'nikmalarini amalda qo'llay olish qobiliyatidir. Bu malaka nafaqat musiqi asbobida chalish yoki kuylash, balki ritmni his qilish, nota o'qish, musiqi asarini tinglab tahlil qilish kabi ko'nikmalarni ham o'z ichiga oladi.

Musiqiy malaka – bu shaxsning musiqi ijro etish, musiqiy eshitish, ritm va nota tuzilmalarini tushunish hamda ijodiy faoliyatda qo'llay olish qobiliyatidir.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

Misol: Bolalar musiqa darsida ritmni to'g'ri urib, raqsga tushishlari.
O'quvchi pianinoda biror qo'shiqni nota bo'yicha chalishi.
Shaxs musiqa asarini tinglab, uning asosiy ohangini ajrata olishi.

Musiqiy ko'nikma

Musiqiy ko'nikma — o'quvchining o'z bilim va malakasini mustaqil ravishda ishlatish, ijodiy faoliyatda qo'llash va doimiy mashq orqali rivojlantirish qobiliyati. Ko'nikma odatda takrorlash va tajriba natijasida hosil bo'ladi. Misol uchun: O'quvchi o'z-o'zidan yangi qisqa musiqiy g'oyalarni yaratishi, mavjud asarlarni o'zgartirishi yoki improvizatsiya qilishi. O'quvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Shu maqsadda:

Xulosa: Musiqiy bilim, malaka va ko'nikmalarni shakllantirish maktab ta'limida muhim ahamiyatga ega. Nazariy bilimlarni amaliy mashg'ulotlar bilan uyg'unlashtirish, texnik va ijodiy malakalarni rivojlantirish, shuningdek, o'quvchilarda mustaqil ijodiy faoliyatni shakllantirish ta'lim sifatini oshiradi.

Samarali metodik yondashuvlar — vizual materiallardan foydalanish, differensial yondashuv va muntazam mashqlar — o'quvchilarning musiqiy kompetensiyasini oshiradi va ularni ijodiy rivojlanishiga xizmat qiladi. Kelajakda ushbu metodlarni takomillashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar;

1. Abdullayev, S. [*Musiqa ta'limi metodikasi.* – Toshkent: O'qituvchi, 2018.]
2. Mirzayev, T. [*O'zbek xalq musiqasi tarixi.* – Toshkent: Fan, 2014.]
3. Jo'rayev, H. [*Musiqa va san'at ta'limining pedagogik asoslari.* – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2020.]
4. Qodirova, U. [*Musiqiy tarbiya nazariyasi va metodikasi.* – Toshkent: O'qituvchi, 2016]
5. Soipova, D. [*Musiqa oqitish Nazariyasi va metodikasi* - Toshkent O'quv qo'llanma 2009]